

HUNTS 2025

Humanitaarainete
õpilaskonverents

2025 HUNTS

Eesti Kirjandusmuuseum
Eesti Rahva Muuseum
Hugo Treffneri Gümnaasium

HUNTS 2025

===

Humanitaarainete õpilaskonverents

31. oktoober 2025
Eesti Rahva Muuseum, Tartu

Teesid

Tartu 2025
EKM Teaduskirjastus

Toimetaja: Ave Goršič
Keeletoimetaja: Kanni Labi
Küljendaja: Diana Kahre
Kunstnik: Jane Liiv
Logo autor: Raimond Lepiste

HUNTS 2025 värvid on inspireeritud Kodavere kihelkonna seeliku triibuvärvidest. Värvid valisid välja HUNTS 2024 osalejad.

Korraldajad

Ave Goršič (Eesti Kirjandusmuuseum)
Virve Tuubel (Eesti Rahva Muuseum)
Kristiina Punga (Hugo Treffneri Gümnaasium)

Toetajad: Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Hugo Treffneri Gümnaasium, Eesti Kultuurkapital, Eesti Teadusagentuur

Konverentsi koduleht: <https://www.kirmus.ee/et/hariduskeskus/hunts>

ISBN 978-9916-742-71-6 (trükis)
ISBN 978-9916-742-72-3 (pdf)

© autorid
© Jane Liiv
© Raimond Lepiste
© Eesti Kirjandusmuuseum

Kava

- 10.00** avamine
Eesti Rahva Muuseumis Aliise Moora saalis
- 10.15** **Marta Mia Meier** Kolme vanaemaruudu stiilis koti heegeldamine
- 10.35** **Rasmus Tähepõld** Pöörlev pärand – Eesti tuulikud
- 10.55** **Christopher Reander Peeterson** Elve Tamvere elu Are Koolis, nimelise pingi meisterdamine
- 11.15** **Deivid Saal** Eesti ajalugu sõnas ja pildis
- 11.35** lõuna ja puhkepaus
- 12.10** **Kusti Kuusik** Are – enne ja nüüd
- 12.30** **Lukas Tuubel** Kestused ja katkestused – seisuslik ja kinnisvarausku ühiskond Eestis Jaan Poska näitel
- 12.50** **Kirke Kaarna** Minu vaarvanemate lood 20. sajandi heitlikel aegadel
- 13.10** **Katariina Lahe** Naiste osakaal taasiseseisvunud Eesti Riigikogu koosseisudes – intervjuud naispoliitikutega
- 13.30** sirutuspaus
- 13.40** **Aliya Bunyadzada** Feminismi avaldumine ilukirjanduses ja selle ühiskondlik mõju kahe välisautori näitel
- 14.00** **Vladimir Panfiljonok** Identiteediprobleeme eestivene kirjanduses
- 14.20** **Aare Alver** Kunst ja propaganda: kunstnik Toivo Kullese originaalkavandite põhjal näituse loomine
- 14.40** sirutuspaus
- 14.50** **Elo Esperk** Muusikaliste väljendusvahendite seos kuulaja emotsioonidega
- 15.10** **Ines Markus** Liiklusohutus rallisõitja silmade läbi: Craig Breen ja tema panus turvalisema liikluskultuuri loomisesse
- 15.30** **Kristel Veske** Eesti esimese praidi meediakajastuse analüüs

Eessõna

Tere tulemast seitsmendale humanitaarainete õpilaskonverentsile HUNTS, mis toimub 31. oktoobril 2025. aastal Eesti Rahva Muuseumis Tartus!

HUNTS on mõeldud õpilastele üle Eesti, kes 2025/26. õppeaastal õpivad 8.–12. klassis. Konverentsi eesmärk on aidata teadvustada õpilaskonverentsi kaudu humanitaarainete vajalikkust Eesti riigile ja ühiskonnale, parandada humanitaarteaduste mainet ühiskonnas ning pöörata õpilaste tähelepanu humanitaarteadustele võimaliku edasise atraktiivse karjäärisuunana.

HUNTS toob kokku õpilased ja teadlased tutvustama oma värskeid mõtteid ja vaateid ning arutlema humanitaarteaduste rolli ja väljundite üle, valmistades sel moel ette uut põlvkonda humanitaarteadlasi ja suurendades humanitaarteaduste kõlapinda. Konverents võimaldab saada õpilasesinejatel vahetut tagasisidet ja innustust tegevteadlastelt ning viimistleda oma uurimusi enne õpilaste riiklikku teadustööde konkurssi.

HUNTS 2025 on jätk samanimelistele konverentsidele, mis said alguse 2018. aastal. 2020. aastal jäi konverents pandeemia tõttu ära, kuid seda enam võime rõõmustada, et alates 2021. aastast konverents taas jätkub.

Konverentsi korraldavad Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum ja Hugo Treffneri Gümnaasium ning toetavad Eesti Kultuurkapital ja Eesti Teadusagentuur.

Indu ja jaksu huntsidele teadusmaastikul uute jälgede ja radade leidmisel!

Korraldajad

Kunst ja propaganda: kunstnik Toivo Kullese originaalkavandite põhjal näituse loomine

AARE ALVER

Kadrioru Saksa Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Mihkel Kõrbe

Minu praktiline töö keskendus kunstnik Toivo Kullese seni eksponeerimata propagandaplakatite kavanditele, mille põhjal kureerisin veebinäituse Vabamu Noorte Vabamu platvormil <https://nova.vabamu.ee/study-bites/propagandaplakatid/>. Töö eesmärk oli uurida, kuidas peegeldub nõukogudeaegne propaganda visuaalkunstis ning milliseid kunstilisi ja ideoloogilisi võtteid kasutati.

Näituse loomise käigus analüüsisin Kullese originaalkavandeid visuaalse analüüsi meetodil, pöörates tähelepanu sümbolitele, kujundikeelele ja värvi-kasutusele ning sellele, kuidas need elemendid toimisid ideoloogilise sõnumi kandjatena. Teoreetilises osas toetusin propagandauuringutele ning visuaalkultuuri ja Eesti kunsti ajaloo käsitlustele, et mõista paremini, kuidas kunst ja ideoloogia põimusid ning millist rolli mängis visuaalne kunst sotsiaalpoliitilises kontekstis.

Loodud näitus võimaldab vaatajal kogeda kunsti ja propaganda vahelist pingevälja otseallikate kaudu, andes samal ajal uue vaatenurga Eesti visuaalsele kultuuriloole ning avades võimaluse arutleda selle üle, kuidas kunstnikud töötasid ideoloogilise tellimuse tingimustes.

Feminismi avaldumine ilukirjanduses ja selle ühiskondlik mõju kahe välisautori näitel

ALIYA BUNYADZADA

Tallinna Lilleküla Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Kaia Kalliver

Uurimistöö „Feminismi avaldumine ilukirjanduses ja selle ühiskondlik mõju kahe välisautori näitel” käsitleb feministlike ideede kujutamist kirjanduses. Töö eesmärk on teksti kaudu uurida, kuidas ilukirjandus tekitab lugejas sisemist arutelu soolisest võrdsusest ning mõjutab lugejate hoiakuid ja väärtusi.

Analüüs põhineb kahel romaanil: Khaled Hosseini „Tuhat hiilgavat päikest” ja Kathryn Stocketti „Koduabiline”. Mõlemad teosed kujutavad naiste elu piiratud ühiskondlikes tingimustes, tuues esile rõhumise, solidaarsuse ja võitluse vabaduse ning võrdsuse eest. Hosseini teos näitab patriarhaalset Afganistani ühiskonda, Stocketti romaan aga rassilist ja soolist ebavõrdsust Ameerikas 1960. aastatel.

Töö teoreetiline osa annab ülevaate feminismi kujunemisest, selle põhilistest suundadest ja mõjust kirjandusele eri ajastutel. Uurimuslik osa keskendub kahe romaani feministlike teemade ja tegelaskujude analüüsile, tuues esile, kuidas autorid kujutavad naiste rolli, kannatusi ja sisemist jõudu ühiskondlike piirangute keskel.

Tulemused näitavad, et feministlikud ideed kajastuvad ilukirjanduses mitmekülgsest ja sügavalt. Mõlemas teoses rõhutatakse naiste solidaarsust, vastupanu ebaõiglusele ja sooliste normide murdmist. Hosseini „Tuhat hiilgavat päikest” näitab, kuidas naiste ühtsus ja julgus võivad anda jõudu rõhuva ühiskonna vastu seismiseks, Stocketti „Koduabiline” toob esile nii klassi- kui ka rassipiiride ületamise naiste koostöö kaudu.

Muusikaliste väljendusvahendite seos kuulaja emotsioonidega

ELO ESPERK

Tartu Jaan Poska gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Ulve Mägi

Uurimus aitab mõista, kuidas muusikalised väljendusvahendid (nt dünaamika, hääletoon, rütm, hääleefektid jm) mõjutavad emotsioone, andes esinejatele praktilisi teadmisi, kuidas neid väljendusviise ära kasutada, et soovitud emotsiooni edasi anda.

Töö peamine uurimisküsimus oli, milline on muusikaliste väljendusvahendite seos emotsioonidega. Lisaks uurisin, kuidas luua interpretatsiooni ja millest sõltub publiku emotsioonide kogemine ning kas publik tunneb samu tundeid, mida esineja soovib edasi anda, ning lõpuks seda, mis põhjustab võimalikke erinevusi. Samuti vaatlesin, kas kuulaja varasem kokkupuude lauluga ja artisti nägemine mõjutavad emotsioonide kogemist.

Töös kasutasin Sissi laulu „Time“, millest lõin kolm interpretatsiooni. Lasksin esitused filmida ja saatsin koos küsimustikuga testgruppidele, et selgitada, milliseid emotsioone kuulajad ja vaatajad kogevad ning kuidas need on seotud kasutatud väljendusvahenditega. Paralleelselt tegin laulmistehnilise ja muusikateoreetilise analüüsi, et võrrelda versioonide erinevusi. Seejärel analüüsisin testgrupi vastuseid, arvestades vastajate tausta ja muid mõjutegureid, et teha järeldusi interpretatsiooni mõju kohta emotsioonide kogemisele.

Uurimistöö tulemused näitavad, et muusikaliste väljendusvahendite ja publiku emotsioonide vahel on selge seos, kuigi see ei pruugi alati vastata ootustele – näiteks ilmnes, et aeglasem rütm ei kutsu esile mitte ainult kurbust, vaid ka hellust või tänulikkust. Emotsioonide kogemist mõjutavad eelkõige kuulaja sugu, vanus ja haridus, seevastu muusikaline kogemus mängib väiksemat rolli. Töö kinnitas ka, et kehakeel ja miimika on olulised emotsioonide mõistmisel – ilma visuaalse toeta on teiste tundeid raskem eristada. Kuigi baasemotsioonid tuntakse tavaliselt ära, võib ilma keskendumata jääda märkamata artisti edasi antud täpsem emotsioon.

Minu vaarvanemate lood

20. sajandi heitlikel aegadel

KIRKE KAARNA

Tartu Jaan Poska Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Ulve Mägi

Suur osa 20. sajandist kulus sõdadeks valmistumisele ja sõdimisele (esimene ja teine maailmasõda), neist taastumisele, erisuguste ideoloogiate esiletõusule ja kokkuvarisemisele. Toimunud sündmuste ja statistikaga võib tagantjärele tutvuda raamatute või ajalehtede põhjal, kuid tihti unustatakse, et arvude taga on purunenud elud, suhted ja perekonnad. Lugude jagamine ja rääkimine sellest, kuidas hakkama saadi, annab väga palju lootust järgmistele põlvetele ja seetõttu on tähtis jäädvustada keerulistel aegadel elanud inimeste lugusid.

Minu uurimuslik-praktilise töö eesmärk oli anda ülevaade iga oma vaarvanema elust ning kirjutada selle põhjal kaheksa minavormis ilukirjanduslikku lugu. Kujutasin eelkõige, kuidas teine maailmasõda ühe või teise vaarvanema elu mõjutas, tuginedes allikmaterjalidele ja oma fantaasiale.

Töötasin läbi arhiivimaterjale, fotoalbumeid, koostas in iga vaarvanema elu kohta ajajooned, kollaažid ning oma sugupuu.

Lugusid kirjutades ja ettevalmistusi tehes sain samastuda kõigi kaheksa vaarvanemaga. Kolm minu vaarvanemat olid sõjapõgenikud, kes pidid maha jätma oma kodu ning sattusid elama Eestisse. Kõik minu emapoolsed vaarvanemad kaotasid teise maailmasõja ajal oma isa. Kedagi minu kaheksast vaarvanemast ei küüditatud. Küll viidi ära ühe vaarvanema pere ning mitmeid puudutas see, kui küüditati lähedasi inimesi ja naabreid.

Are – enne ja nüüd

KUSTI KUUSIK

Are Kool, 9. klass

Juhendaja Marju Sepp

Loovtöö keskendus Are aleviku ajalooliste ja tänapäevaste vaadete võrdlemisele, et mõista kodukoha arengut ajas. Töö eesmärk oli uurida, kuidas on Are muutunud alates 20. sajandist, kasutades vanu fotosid ja nende tänapäevaseid vasteid. Vanade fotode leidmine osutus keeruliseks, kuna need olid laiali eri arhiivides. Peamised allikad olid Are raamatukogu topoteek ja Ilmar Aruste fotokogu. Tänapäevaste fotode tegemisel oli väljakutseks tabada täpselt sama vaatenurk ja kompositsioon, mis nõudis mitmeid katseid.

Lisaks fotodele kogusin infot ajalooliste objektide kohta, nagu Via Baltica, Are kauplused, Liiva kõrts, meierei, koolimaja, Pärivere talu ja veski, Are park ja laululava, Are klubi ning sovhoosi töötajate elamud. Iga objekt peegeldas omaaegset elu ja arengut, pakkudes väärtuslikku sissevaadet kogukonna muutumisse.

Töö käigus lõin ka interaktiivse kaardi Google Mapsis, mis visualiseeris ajaloolisi muutusi ja tegi need kättesaadavaks laiemale publikule. Intervjuud kohalike elanikega ja päevikute lugemine lisasid tööle isikliku mõõtme. Loovtöö oli hariv, emotsionaalne ja kogukonnale väärtuslik, tugevdades kuuluvustunnet ning aidates säilitada kultuuripärandit tulevastele põlvedele.

Naiste osakaal taasiseseisvunud Eesti Riigikogu koosseisudes – intervjuud naispoliitikutega

KATARIINA LAHE

Tallinna Mustamäe Riigigümnaasium, 12. klass

Juhendaja Marilis Kirotar

Minu uurimistöö keskendub naiste osakaalule Eesti poliitikas, võttes fookusesse Riigikogu koosseisud alates taasiseseisvumisest. Teema on oluline, kuna sooline võrdsus poliitilistes otsustuskogudes aitab tagada, et ühiskonda puudutavad otsused oleksid oma loomult õiglasemad. Probleemina tõuseb esile, et kuigi Eesti naised on haritud ja ühiskondlikult aktiivsed, jääb nende esindatus Riigikogus jätkuvalt madalaks.

Töö teoreetilises osas analüüsisin naiste osakaalu Riigikogus ja erakondades ning võrdlesin Eesti olukorda lähiriikide ja maailmaga. Kuigi naiste osakaal Riigikogus on aastatega tõusnud, jääb see soolise tasakaalu piirist allapoole ning kasv on aeglane. On märkimisväärne, et enamikus Eesti erakondades moodustavad naised umbes pool või enam liikmeskonnast, välja arvatud Eesti 200, kus naised on 41%. Ometi ei kajastu naiste kõrge protsent juhatustes, kus nende esindatus on sageli oluliselt väiksem. Kõige paremini on naised esindatud Sotsiaaldemokraatlikus Erakonnas.

Uurimuslikus osas viisin läbi intervjuud viie naispoliitikuga: Hanah Lahe, Riina Solmani, Liia Hänni, Siiri Oviiri ja Riina Sikkutiga. Intervjuude eesmärk oli mõista, millised on intervjuueeritavate isiklikud kogemused, kogetud takistused ning milliseid lahendusi nad olukorra parandamiseks näevad. Naiste kogemused olid erinevad, aga kõik intervjuueeritavad tõid esile, et naised ei ole poliitikas piisavalt ning muutused vajavad teadlikku tähelepanu.

Madala osakaalu põhjusteks loetakse sotsiaalseid hoiakuid, erakondade nimekirjapoliitikat, soorolle ja naiste enesekriitilisust. Edu poliitikas seostub intervjuueeritavate jaoks hariduse, väärtushinnangute ja erakonna kultuuriga.

Lahendustena nähakse erakondade sisest aktiivsust nimekirjade koostamisel ja naiste aktiivset kutsumist poliitikasse. Sookvootidest arvatakse eri moodi.

Tulemuste põhjal võib järeldada, et olukorra parandamiseks tuleb tähelepanu pöörata nii ühiskondlikule suhtumisele kui ka erakondade sisemisele praktikale. Samuti peaksid erakonnad aktiivselt naisi poliitikasse kutsuma ning innustama neid ka kandideerima.

Liiklusohutus rallisõitja silmade läbi: Craig Breen ja tema panus turvalisema liikluskultuuri loomisesse

INES MARKUS

Tallinna Ülikool

Juhendaja Aiki Pärle

Uurimistöö kajastab liiklusohutuse ajalugu nii igapäevaelus kui ka autorallis, keskendudes varalahkunud World Rally Championship'i (edaspidi WRC) sõitja Craig Breeni karjäärile ning tema panusele liiklusohutuse edendamisse. Uurimisküsimused olid järgnevad:

- Kuidas avaldas Craig Breeni staatus WRC-piloodina mõju liiklusohutuse edendamisele?
- Mis moel on Craig Breen ja tema panus liiklusohutusse muutnud nii rallisõprade kui ka tema tuttavate vaateid ja harjumusi ning kas mõjutatud on olnud ka laiem kogukond?
- Kui suur osa rallifänne on teadlikud Craig Breeni panustest liiklusohutuse edendamisse?

Ettekandes räägin töö rahvusvahelisest mõõtmest, kuna küsimustikule sain vastuseid maailma eri paigust ning eri taustaga inimestelt. Rõhutan liiklusohutuse olulisust igapäevaelus ehk sotsiaal-ühiskondlikust aspektist, sidudes selle oma suurima huvi, rallispordiga. Räägin Craig Breeni näitel, miks on liiklusohutus just sellel alal ekstreemselt oluline ning mis teeb rallisõitjatest pädevad liiklusohutuse edendajad. Uurimistöö hõlmab endast eelkõige austusavaldust ja järelehüet armastatud rallisõitjale. Töö on seetõttu delikaatne ning pani aluse uutele ootamatutele kontaktidele ja kogemustele.

Uurimistöö tulemusena selgus, et Breeni, iidoli ja austatud rallieksperdi sõnumit võeti kuulda. Ülemaailmne tunnus ja usaldusväärseks avaliku elu

tegelaseks olemine võimaldas tal eeskujuna osaleda liiklusohutusprogrammi-
des. Kogemused konkurentsivõimelises ja igapäevases sõidukeskkonnas aita-
sid tal riskist aru saada ja teadmisi edastada. Tänu Breeni panusele mõiste-
takse paremini teede ohtlikkust ja pööratakse enam tähelepanu rooli taga
valvas olemisele ning oma emotsioonide talitsemisele, arvestatakse enda ja
auto võimekusega. Positiivselt mõjutas inimeste suhtumist ja harjumusi tema
unikaalne karakter ja staatus – ta oli autoriteet ja eeskuju. Ta inspireeris ini-
mesi oma iseloomu ja käitumisega. Viimaks selgus, et Breeni panustest ollakse
enim teadlikud Iirimaal ja selle lähiriikides, kuid tema sõnum kandus siiski ka
kaugemale.

Kolme vanaemaruudu stiilis koti heegeldamine

MARTA MIA MEIER

Tartu Tamme Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Maret Kuura

Minu praktilise töö teema oli kolme vanaemaruudu stiilis voodriga koti heegeldamine. Valisin selle teema, sest soovisin teha midagi, mis mulle endale väga meeldib ning samas on ka põnev ja väljakutset pakkuv. Sain teadlikuks oma armastusest heegeldamise vastu põhikooli käsitöötunnis. Põhikooli õpetaja ideedest sain inspiratsiooni, et ka ise vahvaid ja eriilmelisi käsitööesemeid teha.

Töö teoreetilises osas andsin ülevaate heegeldamisest ja selleks vajaminevatest vahenditest ja materjalidest, heegeldusvõtetest, heegeldamisest tänapäeval ja selle eelistest, heegeldamise ja kudumise erinevustest, vanaemaruudust ja selle ajaloost ning iiri heegelpitsist. Töö praktilises osas kirjeldasin kottide kavandamist, heegeldamist ning nendele voodri õmblemist. Kuna olen heegeldamisega varasemalt tegelenud, siis see osa tööst mulle väga meeldis, eriti nautisin vanaemaruutude heegeldamist. Voodri õmblemisega seoses oli mul kartusi, kuid sain ka sellega päris hästi hakkama. Esimene kott on kõige väiksem ja päevalillemustriga, teine kott kõige suurem ja karikakramustriga ning kolmas kott keskmise suurusega ja kirsioiemustriga. Kottide tegemisel kasutasin erinevaid juhiseid ja sobitasin need ise kokku, et saaksin ainulaadse koti, mis just mulle meeldib. Seega on iga koti juures ka minu omaloomingut. Kottide heegeldamisele ja voodrite õmblemisele kulus 143 tundi. Jäin oma heegeldatud kottidega väga rahule ning olen õnnelik, et valisin just selle teema.

Minu eesmärgiks oli teha heegeldatud kottide kollektsioon ja oma loometöö abil inspireerida ka teisi noori tegelema käsitööga. Eestlased on käsitöörahvas ning tahan seda traditsiooni elus hoida. Kuigi töö oli ajamahukas, saavutasin oma eesmärgi, sest oma kotte kandes olen inspireerinud ka teisi minuvanuseid tüdrukuid heegeldama.

Identiteediprobleeme eestivene kirjanduses

VLADIMIR PANFILJONOK

Narva Keeltelütseum, 11. klass

Juhendaja Svetlana Panfiljonok

Viktoria Ladõnskaja käsitleb oma töödes sageli soolise identiteedi ja traditsiooniliste rollide küsimusi ühiskonnas. Tema kangelannad seisavad tihti silmitsi ühiskondlike ootustega, mis lähevad vastuollu nende sisemiste soovide ja püüdlustega. Selliste lugude kaudu tõstatab Ladõnskaja küsimuse: miks eelistab ühiskond kehtestada sildid, selle asemel et lasta inimestel ise määratleda, kes nad on?

Igor Kotjuh rõhutab oma luules ja esseistikas kultuurilise identiteedi küsimusi, eriti mitmekeelsuse ja eri traditsioonide ristumise kontekstis. Tema tekstid seavad sageli kahtluse alla stereotüüpsed arusaamad, et kuulumine mingisse kultuuri või keelde peab olema üheselt määratletav. Näiteks tõstatab ta teema „piiripealsusest“ – seisundist, kus inimene asub eri identiteetide ristumiskohas ja ühiskond püüab teda selle alusel klassifitseerida. Kotjuhi looming on ühtaegu isiklik ja universaalne. Tema tekstides kajastub nii individuaalne hääleotsing kui ka laiem kultuuriline kontekst. Ta kirjeldab keelelist ja kultuurilist „vahetsooni“, kus puuduvad selged piirid, kuid avanevad uued võimalused. Tema võime kasutada eesti ja vene keelt loomulikult ning üksteist täiendaval viisil avarab lugeja arusaama keele ja identiteedi omavahelisest seosest.

Jelena Skulskaja proosa uurib sageli inimlikke nõrkusi, tuues irooniliselt esile, kuidas stereotüübid mõjutavad inimeste käitumist. Tema tegelased püüavad sageli vastata ühiskonna ootustele, mängides neilt oodatud rolle. Tema teostes leidub näiteid, kuidas inimesed „peituvad“ väliste asjaolude poolt pealesurutud identiteedimaskide taha, mis viib sisemiste konfliktide ja tragöödiateni.

Need autorid uurivad stereotüüpse mõtlemise probleemi erinevalt, kuid nende teoseid ühendab arusaam, et identiteet on keeruline ja mitmetahuline protsess, mida ei saa taandada lihtsatele standarditele. Nad näitavad, et stereotüüpide murdmine on tee sügavamale arusaamisele mitte ainult teistest,

vaid ka iseendast. Mõiste „eesti-vene kirjandus“ viitab nähtusele, mis väljub tavapärastest rahvuslik-keelelistest kategooriatest. Sergei Issakov tõi kasutusele termini „eesti venelased“, rõhutades selle rühma ainulaadsust kultuuride ja identiteetide ristumiskohas. Boris Baljašnõi oli esimene, kes kinnitas Eesti venekeelsete kirjanike õigust mitte ainult kirjutada oma keeles, vaid ka käsitleda oma teostes Eesti elu tegelikkust.

Kirjandus kahe kultuuriruumi piiril toimib peeglina, mis kajastab nende ristumiskohti, konflikte ja kokkupuutepunkte. Aga kus on selle kirjanduse piirid? Autorid seisavad valiku ees: kas kirjutada venekeelsele lugejale, keskendudes universaalsetele teemadele, või otsida dialoogi eesti ühiskonnaga. Eesti-vene kirjanduse tulevik sõltub suuresti sellest, kui hästi see suudab kohaneda tänapäeva reaalsustega ja säilitada oma ainulaadsuse. Vastus sellele väljakutsele peitub avatuses dialoogile nii Eesti ühiskonna kui ka venekeelse maailmaga. Piiriülene kirjandus võib saada sillaks, mis ühendab eri kultuuriruumi. Selleks on aga vajalik, et riik ja ühiskond tunnustaksid selle kirjanduse tähtsust ja väärtust.

Eesti ajalugu sõnas ja pildis

DEIVID SAAL

Are Kool, 9. klass

Juhendaja Marju Sepp

Eestlane on elanud siinmail üle 10 000 aasta ning pidanud taluma mitmete võõrvõimude valitsust. Ajaloo jooksul on eestlased korduvalt püüdnud end tõestada, kuni lõpuks 1918. aastal suudeti esmakordselt luua oma riik.

Oma loovtöös „Eesti ajalugu sõnas ja pildis“ keskendusin eestlaste ajaloo pöördelistele sündmustele. Valisin välja 12 minu jaoks olulist verstaposti:

- Pulli küla leiud – vanimad märgid asustusest Eestis, ulatuvad üle 10 000 aasta tagasi.
- Ristiusustamine ja liitumine Lääne-Euroopa kultuuriruumiga – oluline kultuuriline ja usuline pööre.
- Jüriöö ülestõus (1343) – eestlaste mäss võõrvõimude vastu.
- Forseliuse seminar (17. sajand) – hariduse edendamine ja eestlaste kirjaoskuse kasv.
- Rahvuseepose „Kalevipoeg“ ilmumine (1857) – rahvusliku identiteedi kujunemisel oluline kultuurisündmus.
- I üldlaulupidu (1869) – rahvusliku ärkamise algus ja kultuurilise ühtsuse tugevnemine.
- Vabadussõda (1918–1920) – võitlus iseseisvuse eest.
- Eesti Vabariigi väljakuulutamine (24. veebruar 1918) – iseseisvuse algus.
- Laulev revolutsioon (1987–1991) – rahumeelne protest, mis viis taasiseseisvumiseni.
- Balti kett (1989) – kolme Balti riigi ühine vabaduspüüdluste sümbol.
- Iseseisvuse taastamine (1991) – Eesti vabanemine Nõukogude Liidu alt.
- Liitumine Euroopa Liidu ja NATO-ga (2004) – oluline samm rahvusvahelises koostöös ja julgeolekus.

Iga sündmuse kohta tegin pliiatsijoonistuse, millele lisasin lühikese kirjelduse, toimumisaja ja tähtsuse. Kuigi Eesti ajaloos on veel palju olulisi hetki, piiras

valikut ruum trepigaleriis, kuhu joonistused olid mõeldud eksponeerimiseks. Valikut tehes arvestasin ka põhikooli ajalooõppekava, lootes, et igapäevane kokkupuude nende piltidega aitab õpilastel teadmisi kinnistada.

Selle teema valisin, kuna ajalugu on mulle alati huvi pakkunud. Trepigalerii näitus õnnestus hästi ja koolikaaslastelt saadud tagasiside on olnud väga positiivne.

Elve Tamvere elu Are Koolis, nimelise pingi meisterdamine

CHRISTOPHER REANDER PEETERSON

Are Kool, 9. klass

Juhendajad Marju Sepp, Mairo Sepp

Viimastel aastatel on üle Eesti kujunenud kaunis traditsioon – avada pühendusega pinke inimestele, kes on kogukonna heaks palju ära teinud. Oma loovtöö eesmärgiks seadsin valmistada pühendusega pink endisele Are kooli direktorile Elve Tamverele ning avada see 2024. aasta aprillis toimunud kooli kokkutulekul.

Kuna Elve Tamvere elu ja tegevuse kohta on varem koostatud kaks uuri-
mistööd, otsustasin loovtöö teoreetilises osas keskenduda endiste õpilaste ja
õpetajate meenutustele. Nendest selgus, et Tamvere oli hinnatud nii õpilaste
kui ka lapsevanemate seas, tema sõbralikkus ja nõudlikkus tekitasid austust ka
kolleegide hulgas.

Loovtöö kõige keerulisem osa oli pingi meisterdamine, kuna vajaliku mater-
jali hiline mine jättis töö tegemiseks vähe aega. Vaatamata sellele suutsin oma
eesmärgi edukalt täita – pink sai õigel päeval pidulikult avatud. Kahjuks ei
saanud Elve Tamvere ise avamisel osaleda.

Loovtöö käigus õppisin nii kirjaliku osa koostamist kui ka puutöö praktilist
poolt: pingi valmistamise etappe, tövõtteid ja ohutusnõuete järgimist. Samuti
arendasin oma ajaplaneerimise oskust – õppisin oma aega paremini ja tõhu-
samalt kasutama.

Olen oma tööga rahul ning loodan, et valmistatud pink meeldib ka teistele.
Soovin, et õpilased, kes seal istuvad ja silti loevad, mõtleksid selle peale, et
siin koolis töötas kunagi üks väga eriline ja lugupeetud koolijuht, õpetaja ning
koduloo uurija – Elve Tamvere.

Kestused ja katkestused – seisuslik ja kinnisvarausku ühiskond Eestis Jaan Poska näitel

LUKAS TUUBEL

EBS, 10. klass

Juhendajad Peeter Järvelaid, Piret Sepp

Eesti Vabariigi ajaloos on kestuse ja katkestuse teema väga oluline. Seda saab hästi jälgida näiteks vahetult Eesti omariikluse sünniaegadel. Riikide sünnil on katkestus loomulikult üks kõige olulisem mõiste, aga ka siin on kestuse teema vähemalt ajaloo paremaks mõistmiseks oluline.

Eesti riigi sünniloos on eriline tähtsus Maapäeva istungil 28. novembril 1917, millega Maapäev kuulutas end kõrgeimaks võimuks Eesti alal. Mitmed Eesti juhtivad juristid lugesid just seda sündmust Eesti riigi sünnipäevaks. Kuid Eesti riigi sünnilugu oli seotud juba ka siis katkestusega, sest sel ajal Tallinnas võimutsenud enamlased sundisid Maapäeva minema pörandale. Eesti Vabariigi väljakuulutamine toimus 23. veebruaril 1918 Pärnus, seejärel Viljandis ja Tallinnas 24. veebruaril 1918. Kuid juba 25. veebruaril 1918 sisenesid Tallinnasse Saksamaa okupatsiooniväed ning kuni esimese maailmasõja lõpuni, 10. novembrini 1918 tuli Eesti Ajutisel Valitsusel tegutseda okupatsioonivõimu eest varjatult. Siit tulenevalt oli nii sel perioodil kui ka varem ja hiljemgi meie omariikluse kehtestamisel oluline roll täita juhtivate poliitikute kodudel, kus saadi vajadusel koguneda.

Teema valikul sai otsustavaks, et Eesti omariikluse eelduste loomise ajal oli meie haritlastel, kes soovisid osaleda poliitikas, vajadus omada kinnisvara. Minu uurimistöö eesmärgiks oli selgitada, millised majad/korterid mängisid meie riikluse sünniaastatel eriti olulist rolli. Tuginedes allikatele, valisin Jaan Poskale kuulunud kinnisvara, sh kodud Liiva 8 ja Liiva 6, mida uurisin just katkestusi ja järjepidevust silmas pidades.

Uurimusega sai selgeks, et Eesti omariikluse ajaloo jaoks on oluline ka ülevaade poliitikutele kuulunud kinnisvarast. Jaan Poska poolt aastal 1908 Kadriorus omandatud majad on üle elanud sarnased perioodid meie üldise ajalooga. Siin on jälgitavad nii ajaloo katkestused kui ka järjepidevus. Poska kodus tehti kuni tema surmani väga olulisi ettevalmistusi, mis aitasid meie omariiklust luua. Jaan Poska puhul oli kodu tõesti eriti oluline, sest kui ta töötas advokaadina büroos või linnapeana, tuli ta lõunaks koju ja sageli oli õhtupoole seal, valmistudes uueks tööpäevaks või kirjutades kirju.

Praeguseks on Jaan Poska kodust saanud linnavalitsuse residents ja seal olemas ka tema muuseumiruumid, kus valmistutakse lähiajal mitmeteks tähtpäevadeks, näiteks möödub 2026. aastal 160 aastat Jaan Poska sünnist.

Pöörlev pärand – Eesti tuulikud

RASMUS TÄHEPÖLD

Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium, A1-G3

Juhendaja Eliisa Puudersell

Minu ettekanne käib minu üle 10 aasta kestnud projekti kohta, mille käigus külastasin ja pildistasin igat Eesti tuuleveskit ja kogusin nende kohta ajaloolist informatsiooni. Viimased kaks aastat olen kogu seda aastatega kogunenud infot kokku pannud üheks terviklikuks teatmeteoseks, mis läheb oktoobri lõpus müüki. Olen selle projekti sidunud ka oma 11. klassi praktilise tööga.

EttekanDES räägin Eesti tuuleveskite ajaloost, tutvustan tuuleveskite kajastust Eestis varasemalt ning nende säilitamist. Samuti tutvustan põgusalt oma raamatut ja räägin selle koostamise protsessist.

Minu huvi tuulikute vastu algas juba varajasest lapsepõlvest ning arenes välja nimelt tugevast tuulikute foobiast. Sellest hirmust ravis mu terveks minu vanaisa ning pärast seda on mul välja kujunenud kustutamatu huvi tuuleveskite vastu ja pean tuulikute uurimist ning talletamist oma elumissiooniks. Veskite ja veskitaoliste mehhanismide uurimise kohta on olemas ka teaduslik nimetus – molinoloogia ning ennast pean ma pigem hobi-molinoloogiks, kuna leiian, et selles valdkonnas on mul veel palju õppida. Tänapäeval on Eestis säilinud 420 tuuleveskit, millest ligi 390 on ajaloolise taustaga tuulikud ning ülejäänud 30 viimase paarikümne aasta jooksul ehitatud/rekonstrueeritud. Nende paiknemisest Eestis olen koostanud ka sektordiagrammi, mille leiab samuti minu raamatust.

Kuigi ma ei salga, et see raamat, mille olen välja andnud, on oluline panus Eesti veskipärandi säilitamisse, tunnen, et pelgalt sellest ei piisa. Peale keskkooli lõpetamist on mul plaanis õppida nii EKAs muinsuskaitset kui ka teha Hollandis läbi ametlik möldrikoolitus, mida mul vaja läheb, et tulevikus ka ise oma veski ehitada ja selles töötada.

Esitluse üldine eesmärk on tõsta teadlikkust veskivõõrate inimeste seas ning tõmmata tähelepanu meie riigi üliolulisele kultuuripärandi liigile.

Eesti esimese praidi meediakajastuse analüüs

KRISTEL VESKE

Hugo Treffneri Gümnaasium, 11. klass

Juhendaja Aare Ristikivi

Pärast homoseksuaalsuse dekriminaliseerimist 1992. aastal on Eesti LGBT lähiajaloo üks oluline pidepunkt esimese praidi toimumine 2004. aastal Tallinnas. Üritust korraldati kuni 2007. aastani, pärast seda tekkis 10-aastane paus. Praidid korraldamine lõpetati korraldajatepoolse hirmu ning vabatahtlike kurnatuse tõttu (Kuusik 2017). Enda uurimistöös plaanin aluseks võtta esimese praidi meediakajastuse kui ühiskonna hoiakuid mõjutava ja kajastava allika. Keskendudes peavoolumeediale, üritan mõista praidide lõpetamiseni viinud korraldajatepoolse hirmu ja ühiskondliku vastukaja potentsiaalseid juuri ja nende väljendumisviise meedias.

Teen ülevaate Eesti LGBT ajalugu kajastavatest materjalidest, mille põhjal analüüsida 2004. aasta meediat ja paremini mõista väljendatud hoiakuid. Erilist tähelepanu olen pööranud iseseisvumisjärgse LGBT aktivismi kujunemisloole, kuna aktivismi olemasolu on praidi toimumise otseseks eelduseks. Aktivismi kujunemisele pani aluse tsensuuri lõdvenemine perestroika ja glasnosti käigus (Põldsam, Arumetsa 2023). Seega on ajakirjandusel olnud varasemalt oluline roll LGBT vaatepunktist tähtsates ühiskondlikes muutustes. Olen ka tutvunud ühiskonna hinnangu kujunemisel suurt rolli mänginud nõukogudeaegse ajaloomaterjaliga, mille kasinus viitab otseselt tollasele tsensuurile ja hoiakutele. Eri ajastute diskursuste mõistmiseks olen kasutanud Rebeka Põldsamu doktoritööd (2023).

Meediaanalüüsis pööran tähelepanu sõnakasutusele, uudistes kajastavale hinnangule ja artiklitele lisatud pildimaterjalile, kuna ka uudise visuaalsel poolel on roll arvamuste kujundamisel ja edasiandmisel. Toetudes varasematele Eesti LGBT ajalugu puudutavatele materjalidele (lisaks eelmainitutele nt Koppel 2022; Uibo 2019), loodan enda uurimistööga täiendada juba

eksisteerivaid uurimusi ja luua uusi võimalusi LGBT uurimuste jätkamiseks Eesti ajaloolist konteksti ja selle eripärasid arvestades.

Kasutatud allikad

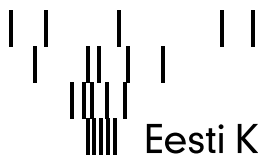
Kuusik, Aet (2017). „Me poleks kunagi pidanud tänavalt ära minema!“. Feministeerium. <https://feministeerium.ee/poleks-kunagi-pidanud-tanavalt-ara-minema/> (01.10.2025).

Pöldsam, Rebeka; Arumetsa, Sara (2023). Emergence of LGBT Movements in Late Soviet and Post-Soviet Estonia. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, <https://doi.org/10.1080/08038740.2023.2195207>.

Koppel, Taavi (2022). Eesti LGBT+ liikumise algus 1990–1994. – Pöldsam, R., Abrams, V., Kalkun, A. (toim.). *Kalevi alt välja. LGBT+ inimeste lugusid 19. ja 20. sajandi Eestist*. Tallinn: Rahva Raamatu kirjastus, 125–141.

Uibo, Raili (2019). Prides in Estonia: Struggling in the Centrifugal Pulls of Nationalism and Transnational Leveraged Pedagogy. – Wiedlack, K., Shoshanova, S., Masha, G. (toim.). *Queer-Feminist Solidarity and the East/West Divide*. Oxford: Peter Lang Publishing Group, 175–199.

Pöldsam, Rebeka (2023). „Why are we still abnormal?!“ History of discourses on non-normative sex-gender subjects in Estonia. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.

Eesti Kirjandusmuuseum

EESTI RAHVA
MUUSEUM

HUGO TREFFNERI GÜMNAASIUM

EESTI KULTUURKAPITAL

Eesti
Teadusagentuur